

Sammanfattning

En polisinspektör får inte avskedas för att han använt sin grundlagsskyddade yttrandefrihet genom att blogga bl.a. om polisen på fritiden.

Polisinspektören får inte ersättning för inkomstförlust vid sjukskrivning, eftersom det inte finns något adekvat orsakssamband mellan statens agerande och arbetsoförmågan.

Postadress
Box 2018
103 11 STOCKHOLM
Besöksadress
Stora Nygatan 2 A och B

Telefon
08-617 66 00
Telefax
08-617 66 15
kansliet@arbetsdomstolen.se
www.arbetsdomstolen.se

Expeditionstid
Måndag-fredag
09.00-12.00
13.00-15.00

ARBETSDOMSTOLENDOM
2011-09-07
StockholmDom nr 74/11
Mål nr A 156/10**KÄRANDE**

Polisförbundet, Box 5583, 114 85 Stockholm
Ombud: förbundsjuristen Annett Olofsson, LO-TCO Rättsskydd AB,
Box 1155, 111 81 Stockholm

SVARANDE

Staten genom Rikspolisstyrelsen, Box 12256, 102 26 Stockholm
Ombud: juristen Mathias Berg, Rikspolisstyrelsen, adress som ovan

SAKEN

ogiltigförklaring av avskedande, m.m.

Bakgrund och yrkanden m.m.

Mellan parterna gäller kollektivavtal. L.V., tidigare med namnet L.L., är medlem i Polisförbundet (förbundet) och anställdes vid Polismyndigheten i Skåne år 1992. Han avskedades från sin anställning som polisinspektör den 14 juni 2010. Parterna tvistar dels om avskedandet var lagligen grundat, dels om staten agerat så att L.V. blivit sjuk och därmed orsakat honom en ekonomisk förlust som staten ska ersätta.

Förbundet har väckt talan mot staten genom Rikspolisstyrelsen och framställt följande yrkanden.

1. Förbundet har yrkat att Arbetsdomstolen ska ogiltigförklara avskedandet av L.V. samt förplikta staten genom Rikspolisstyrelsen att till honom betala 250 000 kr i allmänt skadestånd.

För det fall Arbetsdomstolen skulle komma fram till att det inte har funnits laga grund för avskedandet men väl saklig grund för uppsägning, har förbundet i stället yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta staten genom Rikspolisstyrelsen att till L.V. betala 120 000 kr i allmänt skadestånd.

På respektive belopp har yrkats ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning den 19 juli 2010 till dess betalning sker.

2. Förbundet har vidare yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta staten genom Rikspolisstyrelsen att till L.V. betala 93 669 kr, motsvarande mellanskillnaden mellan lön inklusive semesterlön och sjukpenning/sjuklön för tiden den 5 maj till den 2 november 2010, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på

- 7 322 kr från den 25 maj 2010,
- 14 159 kr från den 25 juni 2010,
- 17 624 kr från den 25 juli 2010,
- 17 624 kr från den 25 augusti 2010,
- 18 110 kr från den 25 september 2010,
- 17 624 kr från den 25 oktober 2010, samt på
- 1 206 kr från den 25 november 2010, allt till dess betalning sker.

För det fall Arbetsdomstolen skulle komma fram till att det har funnits laga grund för avskedandet, har förbundet yrkat att Arbetsdomstolen i stället ska förplikta staten genom Rikspolisstyrelsen att till L.V. betala ekonomiskt skadestånd avseende mellanskillnad mellan lön inklusive semesterlön och sjukpenning/sjuklön för tiden den 5 maj till dagen för avskedandet den 14 juni 2010 med 13 930 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 7 322 kr från den 25 maj 2010 och på 6 608 kr från den 25 juni 2010, allt till dess betalning sker.

3. Förbundet har dessutom yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta staten genom Rikspolisstyrelsen att till L.V. betala 32 690 kr per månad från och med den 3 november 2010 till den 15 juni 2011, motsvarande lön och semesterförmåner, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på månadsvis förfallande belopp från den 25:e varje månad till dess betalning sker. Förbundet har även yrkat att Arbetsdomstolen ska förbehålla L.V. rätten att återkomma med yrkanden om belopp motsvarande lön och semesterförmåner för tid efter huvudförhandling i målet.

För det fall Arbetsdomstolen skulle komma fram till att det inte funnits laga grund för avskedandet men väl saklig grund för uppsägning, har förbundet i stället yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta staten genom Rikspolisstyrelsen att till L.V. betala 45 274 kr, motsvarande uppsägningslön och semesterförmåner för tiden den 3 november till den 14 december 2010, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 30 511 kr från den 25 november 2010 samt på 14 763 kr från den 25 december 2010, allt till dess betalning sker.

Staten har bestritt alla yrkanden, men vitsordat att beloppen enligt 2 och 3 ovan i och för sig är rätt beräknade. Staten har däremot inte vitsordat något belopp alls i allmänt skadestånd utan begärt att ett eventuellt sådant skadestånd ska jämkas, i första hand till noll och i andra hand till det belopp som Arbetsdomstolen tycker är skäligt. Staten har vidare i och för sig vitsordat sättet att beräkna ränta på de yrkade beloppen.

Båda parter har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Parterna har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande.

Förbundet

L.V:s bloggande

L.V. anställdes år 1992 vid Polismyndigheten i Skåne. Han innehade befattningen polisinspektör och arbetade åren 1998–2009 som hundförare i Trelleborg. Under en period fram till den 2 april 2010 tjänstgjorde han som FN-polis i Sudan. Under utbildningen inför resan till Afrika fick han höra av instruktörer och av personer som tidigare varit iväg på uppdrag för FN, att tiden blir lång och att man bör ha en enkel fritidssysselsättning för att orka med vardagen. L.V. startade därför en blogg, för vilken han skapade en fiktiv figur, nämligen ”Radiobilspolisen Farbror Blå”. I bloggen skrev L.V. uppdiktade berättelser byggda på skrönor om poliser. Det ska noteras att L.V. inte har arbetat som radiobilspolis sedan år 1998.

Vid bedömningen av den aktuella bloggans innehåll och karaktär måste man beakta bloggen i dess helhet. I ett inlägg med titeln ”Tips till föräldrar!” gavs råd om hur föräldrar kan och bör visa omsorg om sina barn i fråga om missbruk och dåligt umgänge m.m. I ett inlägg med titeln ”Vågar du vittna?” framhölls vikten och betydelsen av att den som är vittne till brott också vågar vittna om detta. I ett inlägg med titeln ”Studenttider” varnades för faran med alkohol i samband med studentfirande. I ett inlägg ”Till H. (och er andra)!” lyftes den bristande källkontrollen på internet fram varvid anmärktes att läsaren av bloggen inte skulle vara säker på att bloggförfattaren verkligen var polis. I inlägget ”Brotten polisen struntar i” berördes en tidningsartikel med samma namn, varvid innehållet i artikeln bemöttes i sak samtidigt som det framfördes synpunkter på att artikeln inte var objektivt skriven utan gav en onödigt negativ bild av polisen.

Efter att bloggen hade uppmärksamats av arbetsgivaren blev L.V. den 19 mars 2010 hemkommenderad från sin FN-tjänstgöring i förtid. Han kom hem den 2 april samma år och placerades på bedrägeriroteln i Malmö. Arbetet där fungerade mycket bra och hans närmaste arbetsledare beskriver honom som arbetsvillig och intresserad, trevlig och tillmötesgående.

På grund av innehållet i bloggen polisanmälades L.V. för brott mot tystnadsplikt samt sexuellt ofredande. I det första fallet beslutade åklagare att inte inleda förundersökning eftersom det inte fanns anledning anta att brott som hör under allmänt åtal hade förövats, och i det andra fallet lades förundersökningen ned eftersom brott inte kunde styrkas.

Omständigheterna kring avskedandet

I bussen på väg till arbetet den 28 april 2010 läste L.V. i en artikel i Metro att arbetsgivaren ville avskeda honom. Arbetsgivaren hade dessförinnan inte informerat honom om att polismyndigheten hos personalansvarsnämnden hade begärt att han skulle avskedas. L.V. blev chockad när han läste artikeln i Metro. Han åkte vidare till sin arbetsplats och försökte arbeta, men klarade inte av det utan tog semester. Han blev sjukskriven från och med den 5 maj 2010 till och med den 2 november 2010. Personalansvarsnämnden underrättade honom om

avskedandeärendet först genom en skrivelse som är daterad den 28 april 2010 och som han fick del av den 30 april.

Inför beslutet i frågan om L.V. skulle avskedas hölls ett sammanträde i personalansvarsnämnden. L.V. företrädde då av ombudet Annett Olofsson, som hade gett in fullmakt till personalansvarsnämnden. Efter att L.V:s ärende hade behandlats vid sammanträdet informerade personalansvarsnämnden Annett Olofsson om att beslut i avskedandefrågan skulle meddelas den 14 juni 2010 kl. 15.00. L.V. och Annett Olofsson kom överens om att hon skulle ringa till personalansvarsnämnden detta klockslag och få besked, varefter hon skulle informera honom per telefon. Tanken med detta var att ett eventuellt negativt besked skulle kunna förmedlas så skonsamt som möjligt. Redan kl. 13.30 den 14 juni 2010 blev emellertid L.V. uppsökt i hemmet av företrädare för arbetsgivaren och personligen delgiven avskedandet. Annett Olofsson var helt ovetande om detta. L.V., som hade befunnit sig i en krissituation sedan slutet av april, tog mycket illa vid sig.

Arbetsgivaren har brustit i sin rehabiliteringsskyldighet gentemot L.V. Han blev kontaktad från arbetsgivarens sida endast en gång, någon vecka efter att han hade lämnat arbetet, när I-L.U. – som då var vikarierande rotelchef på bedrägeriroteln i Malmö – ringde och upplyste honom om att han antingen måste sjukskriva sig eller komma tillbaka och arbeta. På sin sambos initiativ tog han dock själv kontakt med företagshälsovården. Av återopade läkarintyg och journalhandlingar framgår att L.V. har drabbats av en akut krisreaktion som reaktion på svår stress och att denna övergått i en reaktiv depression, att dessa besvär medförde att han sjukskrevs samt att orsaken till hans försämrade psykiska tillstånd och arbetsförmåga är arbetsgivarens agerande i samband med den process som slutade med att han avskedades.

Rättsliga grunder för käromålet

L.V. har i sitt bloggande utnyttjat sin grundlagsstadgade yttrandefrihet och han har inte begått något brott. Han har blivit avskedad utan att det ens har förelagat saklig grund för uppsägning. Staten har inte heller fullgjort sin omplaceringsskyldighet. Avskedandet ska därför ogiltigförklaras och L.V. tillerkännas allmänt skadestånd.

L.V. har varit helt sjukskriven från och med den 5 maj 2010 till och med den 2 november 2010. Sjukskrivningen har orsakats av staten genom avskedandet av honom samt genom statens agerande i samband med avskedandet. Det handlande som i denna del läggs staten till last är att staten i offentlig handling har hemställt om att L.V. skulle skiljas från sin anställning utan att dessförinnan informera honom om detta, att L.V. avskedats utan laga grund, att staten har sökt upp och delgett L.V. avskedandet vid en annan och tidigare tidpunkt än den som L.V. och hans ombud hade fått besked om, samt att staten inte har berett L.V. hjälp och stöd i rehabiliterande syfte under sjukskrivningen. Staten är med hänsyn till det anförda skyldig att utge skadestånd till L.V. motsvarande mellan-skillnaden mellan erhållen sjukpenning och vad han skulle ha uppburit i lön inklusive semesterförmåner om han inte hade blivit sjukskriven.

L.V. har från och med den 3 november 2010 varit friskskriven. Då han blivit avskedad utan att ens saklig grund för uppsägning har förelegat är staten skyldig att utge belopp motsvarande lön och semesterförmåner från och med nämnda datum.

För det fall Arbetsdomstolen skulle finna att det inte föreligger grund för avskedande men väl saklig grund för uppsägning är staten skyldig att utge belopp motsvarande uppsägningslön under tiden från och med den 15 juni 2010 till och med den 14 december 2010 samt semesterförmåner beräknade på denna uppsägningslön.

Staten

L.V:s tidigare tjänstgöring

Den svenska polisen är organiserad under Rikspolisstyrelsen som central förvaltningsmyndighet och med ett polisdistrikt i varje län. Polismyndigheten i Skåne har cirka 3 500 anställda, varav cirka 2 600 är poliser. Fram till slutet av maj 2009 arbetade L.V. vid Polisområde Södra Skåne. Under åren 1998–2009 arbetade han som hundförare. I allmänhetens ögon finns det ingen skillnad mellan hundförare och radiobilspoliser annat än att de förstnämnda har sin hund med i bilen.

Från den 28 maj 2009 var L.V. inkommanderad för FN-tjänst i Sudan med uppgift att övervaka fredsrorelsen. Utlandstjänstgöringen var, efter viss förlängning, tänkt att pågå till den 30 maj 2010. L.V. var erbjuden att efter återkomsten till Sverige få en placering vid gränspolisenheten, som hanterar gränskontroll och brott mot utlänningar. Det rör sig ofta om utsatta personer och sådana som varit offer för människohandel. Det är därför viktigt att de anställda vid gränspolisenheten är lyhörda och förtroendeingivande. Chefen för gränspolisenheten, P.S., hade diskuterat detta med L.V. Hon kände till att det vid en utredning av Rikspolisstyrelsen år 2007 hade framkommit att L.V. hade varit inne på sidor med pornografiskt innehåll. L.V. hade förklarat detta med att han ville få fram bilder som skulle användas i skämtyfte. Den nämnda utredningen är nedlagd och åberopas inte som skäl för avskedandet.

Bloggen

Under perioden från den 28 februari 2009 till den 11 mars 2010 skrev L.V., under pseudonymen ”Farbror Blå”, den i målet aktuella bloggen ”Radiobilspolisen”. Bloggen var tillgänglig på en kontinuerligt uppdaterad webbplats och bestod av två spalter, nämligen en vänsterspalt med själva inläggen och en smalare, statisk högerspalt. I högerspalten återfanns bl.a. det så kallade polismärket, som är ett välbekant kännemärke för polisen. I anslutning till polismärket angavs uttryckligen att blogg författaren, dvs. Farbror Blå, var en yrkesarbetande polis.

L.V. har genom inläggen på bloggen visat prov på total respektlöshet och omdömeslöshet. Han har gett intryck av att det var vanligt förekommande att han och hans kollegor ägnade sig åt respektlösa och brottsliga beteenden såväl

mot andra kollegor som mot allmänheten. Han har förvandlat verklig mänsklig tragik till nöjesläsning. Han har raljerat över människor i samhällets utkanter och visat prov på en människosyn som är helt främmande för polisen. Såvitt avser hans syn på kvinnor har bl.a. framkommit att kvinnor som är tillräckligt snygga kan slippa böter, och att man på arbetstid har kunnat spana och ragga på snygga tjejer. Kvinnliga poliser har inte sällan förminskats till att antingen inte vara ”torra bakom öronen”, eller till att vara räddhågsna objekt som man möjligen kan ha sex med i polisbilen eller på personalfesten – och då kan man gärna vara flera män som delar på en kvinna. Symptomatiskt är också att de gånger som L.V. har varit kritisk eller raljant mot chefer inom polisen, vilka han dessutom har valt att namnge, har det uteslutande handlat om kvinnor. Vidare har L.V. framställt sig själv som en riktig ”macho-man”, som aldrig har fått stryk i ett slagsmål eller blivit fråntaget i en biljakt. Han har till och med gett uttryck för sin så kallade manlighet genom att publicera en bild på en erigerad penis i en byxa, tillsammans med ett inlägg om att en radiobilspolis älskar att jaga tjuvar. Genom att han har beskrivit biljakter i 200 km/tim har framkommit att han har visat total likgiltighet inför andras liv. Han har också skildrat hur han struntat i givna order beträffande förföljande och alkoholutandningsprov. Vidare har framkommit att han avskyr trafikpoliser vilka enligt honom bara ”djävlas med allmänheten”, att han ogillar ”juristpoliser” som enligt honom inte är riktiga poliser, att han har missbrukat sin ställning som polis genom att djävlas med eller hämnas på människor, att han är resignerad i sitt polisyrke och vill hämnas på polisorganisationen, att han anser att det var mycket bättre förr med den så kallade kårandan, samt att han och hans kollegor har rena lekstugan på arbetet och att det förekommer eller i vart fall har förekommit pennalism inom poliskåren. Han har också redogjort för flera episoder vilka, om de kunde bevisas, inbegriper brottsliga gärningar.

Bloggen är skriven på ett så initierat och trovärdigt sätt, att den bibringar läsaren uppfattningen att det verkligen är den osminkade och ocensurerade sanningen om polisens vardag som har skildrats. Det har alltså inte, såsom motparten gjort gällande, varit uppenbart att det har varit fråga om uppdiktade skrönor. Vidare är inläggen skrivna på ett sådant sätt att läsaren kan få intryck av att även L.V:s kollegor kan tillskrivas de återgivna egenskaperna och åsikterna. För att verkligen understryka äktheten i skildringarna har ofta angetts att blogg författaren i skrivande stund var på arbetet eller på väg till detsamma. Av inläggen framgår även att L.V. har både avsett och insett att bloggen skulle spridas till så många som möjligt. Den 3 mars 2010, när bloggen skrevs ut i det skick i vilket den har presenterats för domstolen, hade den enligt en uppgift på sidan 5 i utskriften lästs 31 348 gånger. Det framgår dock inte om det har varit fråga om olika läsare varje gång eller om samma användare har registrerats flera gånger.

L.V:s bloggande har varit ägnat att skada polisens anseende och folks förtroende för polisen. L.V. har även genom bloggandet på ett flagrant sätt brutit mot polisens värdegrunder avseende bl.a. professionellt och förtroendeingivande agerande samt ansvar och respekt för allas lika värde.

Händelseförloppet sedan bloggen uppmärksammats av arbetsgivaren

Kvällsposten, som var den tidning som först uppmärksammade den aktuella bloggen, kontaktade Polismyndigheten i Skåne för att höra om myndigheten kände till bloggen, vilket inte var fallet. Eftersom det fanns vissa tecken på att bloggaren kunde vara anställd inom polismakten, så upprättade polismyndigheten den 10 mars 2010 en polisanmälan avseende brott mot tystnadsplikt och sexuellt utnyttjande. Den 13 mars 2010 blev det klarlagt att det var polisinspektören L.V. som hade skrivit och publicerat bloggen, eftersom han den dagen skrev ett öppet brev om bloggen till sina kollegor.

Den 15 mars 2010 inleddes förundersökning avseende anmälan om sexuellt ofredande, då det fanns anledning anta att brott som hör under allmänt åtal hade förövats. Blogginnehållet betraktades med andra ord i detta sammanhang inte som ”uppenbara skrönor”. Förundersökningen lades ned den 18 maj 2010 med motiveringen att det inte gick att bevisa att den eller de som var misstänkta hade gjort sig skyldiga till brott.

På grund av den aktuella bloggen blev L.V. den 2 april 2010 hemkommenderad från Sudan. Han var åter i Sverige den 6 april och hade sedan semester fram till den 16 april. Den tilltänkta tjänstgöringen vid gränspolisenheten kom inte att påbörjas. För att undvika att han skulle komma i kontakt med allmänheten blev han i stället placerad vid bedrägeriroteln i Malmö, där han fick sitt arbetsrum längst ner i en korridor. Han arbetade på bedrägeriroteln från den 19 till den 28 april, varefter han tog semester fram till den 5 maj. Därefter blev han sjukskriven.

Den 23 april 2010 sände polismyndigheten en begäran till personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen om att L.V. skulle skiljas från sin anställning. Personalansvarsnämnden underrättade L.V. härom den 28 april. Personalansvarsnämnden beslutade enhälligt att avskeda L.V. och hans anställning upphörde när han fick del av beslutet den 14 juni 2010.

Allmänhetens och kollegornas reaktioner på bloggen

Det kan knappast råda något tvivel om att allmänhetens förtroende för polisen skadades av L.V:s blogg. Kvällsposten publicerade några av inläggen i anslutning till att bloggandet uppdagades, och ställde på sin hemsida även frågan om den bloggande polismannen skulle straffas för bloggen. Frågan kunde av läsarna besvaras med ett av följande tre alternativ, nämligen ”Ja, han borde få sparken direkt”, ”Ja, han borde förbjudas att blogga” och ”Nej, han ska få fortsätta blogga och behålla jobbet”. Frågan besvarades av 10 387 personer och av dessa svarade 86 procent att polismannen borde få sparken direkt. Vidare kommenterades Kvällspostens artikel av olika läsare, varvid flera framförde uppfattningen att polismannen borde avskedas. Någon anförde att polisen i allmänhet skulle respekteras, medan det från annat håll uttrycktes ett bristande förtroende för poliskåren. Det uttrycktes även chock över att det rädde ett sådant kvinnoförakt inom polisen.

Flera av blogginläggen upplevdes som kränkande för L.V:s kollegor och chefer, vilka har tappat allt förtroende för honom. Detta har stört samarbetet. Att L.V. själv har insett detta, framgår av hans öppna brev till kollegorna den 13 mars

2010, i vilket han bl.a. angav att han hade fått veta att det var många inom polisen som mådde dåligt över sådant som han skrivit i bloggen, och han hade stängt ned denna ”för att inte göra mina kollegor mer illa”.

Att bloggandet har stört polisens verksamhet framgår även av de yttranden som polisintendenten och dåvarande tf. chefen för länskriminalavdelningen C.G., och kommissarien och chefen för närpolisområde Söderslätt S-I.N., har skrivit avseende hur deras personal reagerat när de fått kännedom om att L.V. var den aktuella bloggaren.

C.G. gjorde bedömningen att det inte var möjligt att placera L.V. på vare sig gränspolisenheten eller någon annan av avdelningens sex enheter, dels eftersom L.V. i bloggen visat på en frispråkighet om polisiära händelser och ärenden som gjorde att hon inte litade på hans integritet och säkerhetsmedvetande avseende känslig information, dels på grund av det förakt och den brist på empati som enligt bloggen präglade olika möten med människor i utsatta situationer. Enligt C.G. uppsöktes hon av flera medarbetare som uttryckte oro inför att behöva arbeta tillsammans med en person med sådan människosyn.

S-I.N. redogjorde för hur bloggans innehåll gjorde folk inom personalen upprörda, besvikna och förbannade. Folk tog avstånd från bloggen, men den kom efterhand att kommenteras som nonsens som det inte var värt att ägna kraft åt. Den som reagerade mest var en kollega som under många år hade arbetat tillsammans med L.V. och som var orolig både för att själv bli hånad av kollegorna och för att L.V. skulle förlora jobbet.

Av främst de skäl som anförts av C.G. är det inte skäligt att kräva att polismyndigheten ska bereda L.V. fortsatt arbete. Han är inte möjlig att omplacera någonstans inom polismyndigheten. Förbundet har anfört att L.V:s arbete på bedrägeriroteln efter hemkomsten fungerade bra, men då ska beaktas att personalen där inte kände till att L.V. var den som hade skrivit bloggen.

Påståendet om att L.V:s sjukskrivning har orsakats av staten

Förbundet har, förutom det grundläggande påståendet om att L.V. avskedats utan laga grund, till stöd för sin talan i denna del åberopat tre specifika händelser.

Till att börja med har förbundet lagt staten till last att polismyndigheten, utan att dessförinnan ha informerat L.V. härom, i offentlig handling har gjort anmälan till personalansvarsnämnden om att han skulle skiljas från sin tjänst. Detta har medfört att L.V. fick kännedom om anmälan till personalansvarsnämnden genom en artikel i tidningen Metro, vilket enligt förbundet ledde till att han drabbades av en akut krisreaktion.

Förbundet har vidare anfört att L.V. delgivits personalansvarsnämndens beslut i avskedandefrågan kl. 13.30 i stället för den av nämnden angivna tidpunkten kl. 15.00, vilket han enligt förbundet har tagit väldigt illa vid sig av.

Förbundet har slutligen gjort gällande att staten har brustit i sin rehabiliterings-skyldighet gentemot L.V.

Förbundets påståenden i dessa delar bemöts såsom följer.

Artikeln i Metro

Det finns ingen koppling mellan polismyndigheten och Metro, och myndigheten kan inte åläggas något ansvar på grund av Metros artikel. Det är i och för sig riktigt att polismyndigheten inte underrättade L.V. om den ifrågavarande anmälan innan denna skickades till personalansvarsnämnden. Det finns ingen skyldighet att lämna en sådan underrättelse, och det händer ofta att så inte sker. Polismyndigheten har inte befogenhet att skilja en polis från anställningen av personliga skäl, men är däremot, om det finns grund för detta, skyldig att göra anmälan härom till personalansvarsnämnden.

Arbetsgivaren har sammanfattningsvis inte begått något rättsligt fel i detta sammanhang och kan därför inte heller tillskrivas någon oaktsamhet. Vidare bestrids att det föreligger orsakssamband, eftersom det är osannolikt att en eventuell underrättelse till L.V. innan anmälan gjordes skulle ha inneburit att han inte hade blivit sjukskriven.

Det ska också anmärkas att förbundet i den ursprungliga stämningsansökan åberopade det förhållandet att L.V. läst den aktuella artikeln som grund för att han skulle tillerkännas ett högre allmänt skadestånd. Om Arbetsdomstolen mot förmodan skulle finna att ett högre allmänt skadestånd enligt anställnings-skyddslagen ska utgå på nu angiven grund, kan det inte komma i fråga att även lägga de berörda omständigheterna till grund för att döma ut skadestånd enligt skadeståndslagen.

Delgivningen av personalansvarsnämndens beslut

Det är i och för sig riktigt att personalansvarsnämndens beslut delgavs L.V. ”i förtid” på sätt som förbundet har anfört. Ett besked om avskedande måste lämnas till arbetstagaren personligen. Vidare brukar man vanligen vinnlägga sig om att lämna beskedet strax före det att beslutet offentliggörs. Skälet till detta är att arbetstagaren inte ska behöva få vetskap om beslutet genom exempelvis media. Det ska även framhållas att L.V. i samband med delgivningen blev erbjuden att träffa facklig företrädare och personalkonsulent, vilket han avböjde. Det har inte förelegat någon överenskommelse mellan personalansvarsnämnden och L.V. eller hans ombud om att göra avsteg från rutinerna för meddelande av beslut i detta fall. Staten har inte begått något rättsligt fel och kan därför inte tillskrivas oaktsamhet. Eftersom det inte är särskilt sannolikt att L.V:s sjukskrivning skulle ha upphört om han hade fått beskedet om avskedandet kl. 15.00 i stället för kl. 13.30, föreligger det inte heller något för skadeståndsskyldighet erforderligt orsakssamband.

Påståendet om att staten har brustit i sin rehabiliteringsskyldighet

Arbetsgivaren föreslog att den av L.V. begärda överläggningen inför sammanträdet i personalansvarsnämnden skulle äga rum redan den 11 maj 2010, men förbundet kunde inte vara med förrän den 18 maj. Därefter skulle ärendet

ha behandlats av personalansvarsnämnden den 26 maj, men på begäran av L.V. kom detta att bordläggas till den 7 juni. När företrädare för polismyndigheten sedan tog kontakt med L.V. den 9 och 10 juni, vägrade han att träffa dem. L.V:s närmaste chef på bedrägeriroteln, I-L.U., tog dock vid upprepade tillfällen kontakt med honom för att bl.a. uppmuntra honom att återgå i arbete under den tid då han var föremål för utredning.

Det har rört sig om en förhållandevis kort sjukskrivningsperiod, i vart fall under den tid som L.V. var anställd inom polismyndigheten. Det ligger i sakens natur att en arbetsgivare vill invänta ett näraliggande beslut i ett ärende om avskedande, innan man tar ställning till hur ett rehabiliteringsärende ska hanteras. Handläggningstiden i personalansvarsnämnden skulle ha varit kortare om det inte hade varit för L.V:s och förbundets önskemål om uppskov. Till detta kommer att L.V. som nämnts inte ville träffa företrädare för arbetsgivaren. Han kontaktade inte heller själv arbetsgivaren angående ett eventuellt behov av rehabiliteringsåtgärder.

Sammantaget har arbetsgivaren inte heller i denna del begått något rättsligt fel och kan därför inte tillskrivas culpa. Vidare förefaller det inte särskilt sannolikt att arbetsgivaren, även om L.V. hade kontaktats angående rehabiliteringsåtgärder, skulle ha hunnit vidta några åtgärder som hade fått till följd att L.V:s sjukskrivning hade upphört. Något orsakssamband har således inte visats föreligga.

Betydelsen av själva avskedandet i sig

Det har förelegat laga grund för avskedandet. Även om så inte skulle befinnas vara fallet, saknas skäl att ålägga staten skadeståndsskyldighet på denna grund, eftersom L.V. har varit sjukskriven. Vidare ska beaktas att personalansvarsnämnden inte kan anses ha saknat fog för sitt enhälliga beslut om avskedande, eftersom L.V. genom bloggandet har både åsamkat polisen skada och skapat samarbetsproblem. Dessutom har det inte varit uppenbart att anställningsskyddslagens bestämmelser om avskedande i alla delar har stått i strid med regeringsformens bestämmelser om yttrandefrihet. Med tanke på det uppenbarhetsrekvisit som enligt regeringsformen gällde vid lagprövning fram till årsskiftet, kan det till och med argumenteras för att personalansvarsnämnden inte har ägt tillämpa anställningsskyddslagen på annat sätt än så som har gjorts. Om Arbetsdomstolen skulle finna att avskedandet har varit obefogat kommer L.V. att ersättas för den kränkning detta har inneburit genom det allmänna skadeståndet.

Vidare saknas adekvat kausalitet mellan avskedandet och L.V:s sjukskrivning. I ett i målet ingivet journalblad anges att L.V. visserligen drabbades av en kris i början av maj 2010, men att han hade mått dåligt sedan i mars. Det sistnämnda bekräftas av L.V. i hans öppna brev till kollegorna av den 13 mars 2010. Det är sannolikt att huvudorsaken till sjukskrivningen uppkom redan då och utgjordes av att L.V. insåg de konsekvenser som hans bloggande hade fått, bl.a. genom att hans kollegor mådde dåligt. I det ovannämnda journalbladet anges även att L.V. vid ett läkarbesök den 7 juni 2010 uppgav att det kvittade vilket beslut personalansvarsnämnden skulle komma att fatta, då resultatet skulle bli problematiskt i

vilket fall som helst. Såväl detta, som att sjukskrivningsperioden inleddes innan beslutet om avskedande hade fattats, talar mot att avskedandet var orsaken till sjukskrivningen. Någon skadeståndsskyldighet för arbetsgivaren har därför inte uppkommit.

Grunderna för bestridandet

Det har funnits laga grund för avskedandet av L.V.

I första hand görs gällande att L.V. så flagrant har brutit mot anställningsavtalet att han måste anses ha grovt åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren redan genom att ha författat och publicerat de aktuella blogginläggen och därigenom åsamkat såväl Polismyndigheten i Skåne som hela polisväsendet skada. Skadan har fått särskild tyngd genom att L.V. har skrivit sina inlägg på ett sätt som för läsaren har framstått som initierat och trovärdigt. Det måste ha varit alldeles uppenbart för läsaren att det var en polis som har skrivit berättelserna. I allmänhetens ögon tillmäts en sådan persons berättelse större trovärdighet än om berättelserna hade kommit från en utomstående som inte är polis. De uppkomna skadorna i form av polisens förlust av anseende och förtroende från allmänheten är mycket allvarliga. Till detta kommer att de personer som beskrivits i bloggen ofta befinner sig i särskilt utsatta och ömtåliga situationer, med ett särskilt behov av att kunna känna förtroende för dem som bedriver verksamheten. Det är också klart olämpligt att en person som är polis framhåller detta förhållande samtidigt som han uttrycker sig så som L.V. har gjort i sin blogg. Detta skadar inte enbart förtroendet för polisen, utan försvårar också dess arbete vid bemötandefrågor. L.V. kommer överhuvudtaget inte att kunna åtnjuta allmänhetens förtroende som polis sedan hans blogginlägg blivit kända. Utifrån den människosyn och det bristande omdöme han uttryckt genom bloggen kan han heller inte anses leva upp till de etiska krav som ställs på en polis och som utifrån polisens värdegrunder bl.a. innebär att alla ska behandlas med värdighet och respekt.

L.V. har bibringat läsaren av bloggen uppfattningen att det han skriver om har varit självupplevt i hans anställning som polis. Hans agerande får därför anses ha haft ett direkt samband med hans tjänstgöring, vilket ska beaktas vid bedömningen av om det har funnits grund för avskedande.

Det ligger i sakens natur att den som skriver en blogg också inser och avser att det som skrivs ska spridas till så många som möjligt. L.V. har både insett och avsett att inläggen skulle spridas till allmänheten.

L.V. har under stor del av den tid han bloggat haft ett uppdrag av utpräglad förtroendekaraktär, i det att han har varit uttagen som svensk polis i FN-missionen i Sudan. Det är alltså inte bara statens och allmänhetens förtroende som har tagit skada, utan även förtroendet för polisens utlandsbaserade representanter.

L.V. har under nära ett års tid systematiskt och omsorgsfullt målat upp en bild av en djupt degenererad och sexistisk polisorganisation, som ofta hänger sig åt kränkande och respektlös behandling av både allmänhet och kollegor. Det har alltså inte rört sig om ett eller några få inlägg som har publicerats i hastigt mod.

L.V. har genom den omdömeslöshet samt avsaknad av professionalism och integritet som han uppvisat i bloggen handlat fullständigt hänsynslöst mot sina chefer och kollegor. Såväl cheferna som kollegorna har också med fog känt sig djupt kränkta av hans osakliga och smaklösa berättelser och har tappat allt förtroende för honom.

Dessa överväganden sedda tillsammans innebär att L.V. har gjort sig skyldig till vad som kan karakteriseras som grov tjänsteförseelse, genom att han brutit mot polisförordningens bestämmelser om hur poliser ska uppträda i arbetet, alternativt mot den lojalitetsplikt som följer av ett anställningsavtal. Övervägandena innebär också att han har brutit mot bestämmelsen i 1 kap. 9 § regeringsformen, enligt vilken den som fullgör uppgift inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och objektivitet.

I andra hand görs gällande att bloggandet, tillsammans med de följder detta har fått i form av bl.a. samarbetssvårigheter, har inneburit att L.V. grovt har åsidosatt sina åligganden mot arbetsgivaren. Utöver vad som har anförts i anslutning till förstahandsgrunden anføres här till följande.

Blogginläggen var utformade på ett sådant sätt att de kom att bli djupt kränkande även för L.V:s chefer och kollegor, vilket undergrävde förutsättningarna för ett fortsatt samarbete. Effektiviteten, arbetsmiljön och samarbetsklimatet har blivit lidande genom den turbulens bloggandet orsakade inom polisen. En arbetstagarare som har författat en blogg av det här slaget och som har medfört sådana reaktioner, kan inte kräva att få kvarstå i sin tjänst, eftersom hans beteende har varit ägnat att allvarligt störa förhållandena på arbetsplatsen. Till de förpliktelser som följer av ett anställningsavtal följer nämligen en skyldighet att inte uppträda så hänsynslöst mot andra anställda att relationerna på arbetsplatsen, och andra arbetstagarares anspråk på rimligt goda arbetsförhållanden, allvarligt skadas eller äventyras. I detta fall har relationerna på arbetsplatsen skadats till följd av L.V:s agerande, vilket har inneburit allvarliga samarbetssvårigheter och bl.a. medfört att det inte har gått att finna lämpliga arbetsuppgifter för honom. Den omdömeslöshet som L.V. har uppvisat har varit ägnad att i grunden rubba polismyndighetens förtroende för honom som anställd.

Om Arbetsdomstolen skulle finna att det inte har förelegat laga grund för avskedande görs gällande att det genom L.V:s bloggande och därav uppkomna samarbetssvårigheter i vart fall har förelegat saklig grund för uppsägning. Med hänsyn till samarbetssvårigheterna har det inte varit skäligt att kräva att polismyndigheten skulle bereda honom annat arbete hos sig. Någon omplaceringsskyldighet har därför inte funnits.

Om Arbetsdomstolen skulle finna att rätt till allmänt skadestånd föreligger så yrkas att detta ska jämkas till i första hand noll kronor och i andra hand till det belopp som domstolen finner skäligt. Grunden för jämkning är att L.V. genom sitt eget agerande har medverkat till beslutet om avskedande. Med hänsyn till den grova illojalitet som har uppvisats mot arbetsgivaren, och det flagranta brott mot polisförordningens bestämmelser om polisanställdas skyldigheter i

anställningen som L.V. har gjort sig skyldig till, så har vidare personalansvarsnämnden haft fog för uppfattningen att lagliga förutsättningar för avskedande har förelegat. Det har i vart fall inte varit uppenbart för personalansvarsnämnden att anställningsskyddslagens bestämmelser om avskedande skulle få ge vika för bestämmelserna om yttrandefrihet i regeringsformen.

Beträffande det ekonomiska skadeståndet görs gällande att avskedandet har varit lagligen grundat. Vid sådana förhållanden har arbetsgivaren inte genom avskedandet vållat L.V. sådan skada som föranlett arbetsoförmåga, sjukskrivning och inkomstbortfall. Även om Arbetsdomstolen skulle finna att avskedandet inte har varit lagligen grundat görs gällande att arbetsgivaren inte i skadeståndsrättslig mening har vållat L.V. sådan skada som föranlett slutligt inkomstbortfall. I detta ligger dels att det inte har förelegat adekvat orsakssamband mellan avskedandet samt övriga av käranden åberopade omständigheter å ena sidan och det slutliga inkomstbortfallet å andra sidan, dels att personalansvarsnämnden haft fog för uppfattningen att laga förutsättningar för avskedande har förelegat.

Domskäl

Twisten

L.V., som anställdes som polis 1992, har sedan februari 2009 haft en blogg öppet utlagd på internet. För att få vara anonym skapade han den fiktiva karaktären Radiobilspolisen Farbror Blå i vars namn han så gott som dagligen skrev inlägg på bloggen om främst polisarbete. Sedan innehållet i bloggen uppmärksammats av kvällspressen stängde han ned bloggen i mars 2010. I samband därmed blev det också känt att det var L.V. som hade skrivit inläggen.

L.V. avskedades den 14 juni 2010 från sin anställning som polisinspektör vid Polismyndigheten i Skåne. Parterna tvistar i första hand om det funnits laglig grund för avskedandet eller i vart fall saklig grund för uppsägning.

Staten menar att det funnits skäl för att avsluta anställningen redan på grund av att L.V. skrivit och publicerat inläggen på bloggen. Enligt staten har det till följd av publiceringen i vart fall uppkommit sådana samarbetsvårigheter att det funnits skäl för att avsluta anställningen.

Enligt förbundet har det inte ens funnits saklig grund för uppsägning, eftersom L.V. genom bloggandet utnyttjat sin grundlagsskyddade yttrandefrihet. Förbundet har också pekat på att staten inte försökt att omplacera L.V.

Parterna tvistar vidare om staten genom visst agerande i samband med avskedandet gjort så att L.V. blivit sjuk och därmed orsakat honom en ekonomisk förlust som staten ska ersätta.

Vid huvudförhandlingen har förhört, på begäran av förbundet, L.V., läkaren T.E., polisinspektören U.L., polisinspektören B-G.N., kommissarien I-L.U., kommissarien P.H., polisinspektören J.L. och tidigare polisbefälet W.L. samt, på begäran av staten, polisintendenten P.S., tidigare t.f. avdelningschefen C.G., närpolischefen S-I.N., polisinspektören Å.P., jämställdhets- och mångfaldssamordnaren H.C-H. och chefsjuristen M.U. Parterna har också åberopat skriftlig bevisning.

Finns det skäl för att avsluta anställningen på grund av bloggandet i sig?

Rent allmänt kan sägas att bloggen i vissa avseenden beskriver bl.a. brottsliga förfaranden eller i vart fall tjänsteförseelser av poliser. Staten har gjort gällande att inläggen speglar en människosyn som inte är förenlig med polisens värdegrunder.

Staten har inte påstått att L.V. gjort på det klandervärda sätt som han i skepnad av den fiktiva karaktären Farbror Blå beskrivit på bloggen eller annars gjort något brottsligt. Staten har inte heller som grund för avskedandet fört fram några klagomål på hur L.V. har betett sig i arbetet som polis eller de värderingar han låtit komma till uttryck i det arbetet. Även om L.V. använt ett polismärke i bloggen och skrivit om polisarbete och att den fiktiva karaktären Farbror Blå är radiobilpolis, får det enligt Arbetsdomstolens mening anses klarlagt att L.V. inte skrivit inläggen i tjänsten eller låtit det framstå som det (jämför AD 2007 nr 20).

Staten har påstått att L.V. brutit mot dels bestämmelsen i 1 kap. 9 § regeringsformen (i lydelsen närmast före den 1 januari 2011), enligt vilken den som fullgör uppgift inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och objektivitet, dels en bestämmelse i polisförordningen (1998:1558) om att anställda inom polisen i arbetet ska uppträda på ett sätt som inger förtroende och aktning. Det är för Arbetsdomstolen något oklart vad staten menar med det. Av bestämmelserna framgår att de handlar om vad man ska göra i sin verksamhet inom den offentliga förvaltningen respektive i arbetet hos polisen. Utredningen i målet ger inte något som helst stöd för att L.V. i sitt arbete som polis skulle ha brutit mot dessa bestämmelser.

Det är således bloggandet i sig med det innehåll som inläggen haft som enligt staten utgör tillräcklig grund för att avsluta anställningen. Enligt staten har L.V. genom bloggandet skadat förtroendet för polisen. Innehållet i bloggen ska enligt staten också ha gjort att chefer och kollegor känt sig kränkta och förlorat förtroendet för L.V.

Genom att blogga på fritiden har L.V. som förbundet framhållit använt sin grundlagsskyddade yttrandefrihet. Enligt 2 kap. 1 § första stycket 1 regeringsformen är nämligen alla gentemot det allmänna tillförsäkrade yttrandefrihet, som innebär en frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Det gäller även när man, som L.V. huvudsakligen gjort, yttrar sig från utlandet. Yttrandefriheten kan dock under vissa förutsättningar inskränkas av riksdagen genom lag. Staten har gjort gällande att lagbestämmelserna om när en anställning kan avslutas – och kanske även den av regeringen beslutade polisförordningen – innebär att staten kan avsluta en anställning på grund av innehållet i på fritiden framförda yttranden med hänsyn till de förtroendeskador som användningen av yttrandefriheten har fört med sig och till det brott mot den anställdes lojalitetsplikt som yttrandena innebär.

Statliga anställningar vilar på enskilda anställningsavtal, dvs. på privaträttslig grund, och regleras dessutom delvis i lag, bl.a. genom en bestämmelse i 7 § lagen (1994:260) om offentlig anställning om s.k. förtroendeskadliga bisysslor som förbjuder statsanställda att på fritiden utöva någon verksamhet som kan skada myndighetens anseende (jämför SOU 2000:80 s. 138 f.). Som Arbetsdomstolen sagt flera gånger tidigare finns det dock inte på grund av dessa eller andra omständigheter något utrymme för att anse att den enskildes grundlagsskyddade friheter inte skulle kunna göras gällande mot staten i dess egenskap av arbetsgivare (AD 1991 nr 106, AD 1995 nr 122, som gällde föreningsfrihet, AD 2003 nr 51, som gällde en kommunal arbetsgivare, och AD 2007 nr 20). Numera framgår det också uttryckligen av grundlag att det är brottsligt för en myndighetsföreträdare att ingripa med just avskedande eller uppsägning på grund av vissa former av yttranden (3 kap. 5 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen och 2 kap. 5 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen).

Domstolen har i domen AD 2003 nr 51 sammanfattat rättsläget så här:

En myndighet kan i regel inte ingripa mot en anställd vid myndigheten för att den anställd genom att utnyttja sina grundlagsfästa fri- och rättigheter förorsakat störningar i verksamheten eller skadat myndighetens anseende och allmänhetens förtroende för myndigheten. Annat kan måhända gälla om det är fråga om en arbetstagare med en utpräglad förtroendeställning och direkt ansvar för myndighetens beslut eller i andra ytterlighetssituationer. Ett utrymme finns för att vidta åtgärder med anledning av allvarliga samarbetssvårigheter, även om dessa ytterst i viss mån kan ha sin grund i att en arbetstagare utnyttjat sina grundlagsfästa fri- och rättigheter. Givetvis bör en myndighet också kunna ingripa mot en anställd som inte utför sina arbetsuppgifter på ett riktigt sätt.

L.V., som inte kan anses ha någon utpräglad förtroendeställning inom polisen, har i bloggen låtit en fiktiv karaktär, Farbror Blå, komma till tals och således inte

uttryckt några åsikter för egen räkning i eget namn. Enligt Arbetsdomstolens mening är det inte i det här fallet fråga om en sådan ytterlighetssituation som domstolen avsåg i den citerade texten.

Det sagda innebär att sådana följder av L.V:s användning av yttrandefriheten som förtroendeförlust, förlorat anseende samt upprördhet och känslor av kränkning bland allmänheten och statsanställda inte i sig kan läggas till grund för att avsluta hans anställning hos polisen. I den utsträckning sådant kan ha förekommit får staten alltså tåla det.

Staten har emellertid också menat att L.V:s bloggande lett till samarbetssvårigheter. Som framgår av det citerade kan en myndighet få ingripa arbetsrättsligt med anledning av allvarliga samarbetssvårigheter, även om dessa ytterst har sin grund i att en anställd använt sin yttrandefrihet, se också AD 2011 nr 15. Arbetsdomstolen går nu över till att pröva om det funnits skäl för att avsluta L.V:s anställning på grund av samarbetssvårigheter.

Finns det skäl för att avsluta anställningen på grund av samarbetssvårigheter?

Med hänsyn till det grundlagsskyddade intresset av yttrandefrihet finns det anledning att ställa särskilt höga krav på de skäl som kan läggas till grund för att avsluta en statlig anställning på grund av samarbetssvårigheter till följd av att en anställd har använt sin yttrandefrihet (jämför AD 2011 nr 15).

Staten har fört fram följande. Blogginläggen har varit djupt kränkande för L.V:s chefer och kollegor, vilka har reagerat kraftfullt mot den människosyn och det bristande omdöme som kommit till uttryck i bloggen. L.V:s agerande har varit ägnat att allvarligt störa förhållandena på arbetsplatsen och har medfört allvarliga samarbetssvårigheter som bl.a. har gjort det omöjligt att finna lämpliga arbetsuppgifter för honom. Den omdömeslöshet som han uppvisat har också varit ägnad att i grunden rubba polismyndighetens förtroende för honom som anställd.

Enligt förbundet har det inte visat sig några samarbetssvårigheter.

L.V. arbetade sedan maj 2009 utomlands i FN-tjänst. Efter att det i mars 2010 blivit känt att det var han som skrivit inläggen på bloggen blev han hemkallad i förtid. Han kom tillbaka till Sverige den 6 april 2010 och hade semester till den 16 april 2010, varefter han arbetade på en bedrägerirotel under tiden den 19–28 april 2010, dvs. drygt en vecka. Därefter hade han semester. Sedan han den 5 maj 2010 blev sjukskriven har han inte arbetat hos polisen.

Det har inte framkommit att det skulle ha varit några samarbetssvårigheter innan det i mars 2010 blev känt att L.V. skrivit inläggen på bloggen. Därefter har L.V. alltså arbetat hos Polismyndigheten i Skåne under bara drygt en vecka. Han fick då arbeta inne i polishuset i ett rum ”längst ner i en korridor” för att undvika att han skulle komma i kontakt med allmänheten. Enligt L.V:s närmaste chef fungerade arbetet bra under den dryga vecka L.V. arbetade och det var inte heller några konstigheter i förhållande till hans kollegor där, för vilka L.V. enligt egen uppgift berättade att det var han som hade bloggat.

Av utredningen framgår att vissa chefer och kollegor till L.V. åtminstone inledningsvis trodde att L.V. själv hade varit med om de händelser som beskrevs i bloggen och att han själv hade de värderingar som kom till uttryck där. Det gjordes bl.a. polisanmälningar om brott mot tystnadsplikt och sexuellt ofredande med anledning av uppgifterna i bloggen. Först i slutet av maj 2010 lade åklagaren ned förundersökningen om sexuellt ofredande. Enligt Arbetsdomstolens mening är det mot den bakgrunden man får bedöma t.ex. det som chefen för den enhet där det ursprungligen var planerat att L.V. skulle arbeta efter avslutad FN-tjänst har berättat om att flera medarbetare gett uttryck för att de inte vill arbeta med L.V. Några av dem som hörts har i lite varierande ordalag också sagt att de skulle ha svårt att kunna lita på en person som uttryckt sig på det sätt som L.V. gjort på bloggen via den fiktiva karaktären Farbror Blå. Några andra konkreta tecken på att det skulle kunna bli några egentliga samarbetssvårigheter har inte kommit fram.

Arbetsdomstolens slutsats av utredningen är att det inte har bevisats att det varit några allvarliga samarbetssvårigheter. I den utsträckning det kan ha funnits befogad anledning att befara sådana svårigheter borde detta för övrigt i första hand ha bemötts av arbetsgivaren med andra åtgärder än avskedande.

Ogiltigförklaring av avskedandet och ersättning för inkomstförlust efter sjukskrivningen

Arbetsdomstolens ställningstaganden innebär att staten inte ens haft saklig grund för att säga upp L.V. och att avskedandet av honom därför ska ogiltigförklaras. Den bedömningen innebär också att förbundets yrkande om att staten ska betala L.V. ett ostridigt belopp motsvarande lön och semesterförmåner för tiden efter det att hans sjukskrivning upphörde till huvudförhandlingens slut, jämte vitsordad ränta, ska bifallas. Förbundet bör dessutom, såsom yrkats, förbehållas möjligheten att i mån av befogenhet återkomma med yrkanden om belopp motsvarande lön och semesterförmåner för tiden efter huvudförhandlingen.

Allmänt skadestånd

Förbundet har begärt att L.V. ska få en kvarts miljon kronor i allmänt skadestånd, medan staten menar att ett sådant skadestånd ska jämkas till noll.

Staten har avskedat L.V. för att han har bloggat på sin fritid. Avskedandet har inneburit en allvarlig kränkning av L.V:s grundlagsskyddade yttrandefrihet. Arbetsdomstolen bestämmer det allmänna skadeståndet till 125 000 kr, jämte vitsordad ränta.

Ersättning för inkomstförlust till följd av sjukskrivningen

Förbundet vill att L.V. för den tid han varit sjukskriven, från och med den 5 maj 2010 till och med den 2 november 2010, ska få ersättning av staten för mellanskillnaden mellan lön inklusive semesterlön och sjukpenning/sjuklön. Förbundet menar nämligen att sjukskrivningen har orsakats av statens agerande i följande avseenden.

- a) Staten har i en offentlig handling begärt att L.V. ska skiljas från sin anställning utan att dessförinnan informera honom.
- b) L.V. har avskedats utan laga grund.
- c) Staten har sökt upp och delgett L.V. avskedandet i hemmet vid en annan och tidigare tidpunkt än den som L.V. och hans ombud hade fått besked om.
- d) Staten har inte gett L.V. hjälp och stöd i rehabiliterande syfte under sjukskrivningen.

Staten menar att det inte finns något adekvat orsakssamband mellan statens agerande och L.V:s inkomstförlust och att staten alltså inte har vållat skadan.

Arbetsdomstolen har flera gånger tidigare haft uppe sådana krav som förbundet framställt. I domen AD 2003 nr 16 sammanfattade domstolen sin syn på saken enligt följande.

En arbetstagare som är sjukskriven under tid då han eller hon borde ha erhållit lön från arbetsgivaren men inte erhållit sådan, t.ex. på grund av ett avskedande utan laga skäl, är i princip inte berättigad till ekonomiskt skadestånd för motsvarande tid. Han eller hon kan nämligen som regel inte anses stå till arbetsgivarens förfogande under den ifrågavarande perioden och arbetsgivaren har då inte behövt betala någon lön (se AD 1996 nr 125). För undantag från principen att ekonomiskt skadestånd inte skall utgå då arbetstagaren är sjukskriven bör enligt Arbetsdomstolens mening krävas starka skäl. Omständigheterna i samband med skiljandet från anställningen och sättet som det skett på kan t.ex. ha varit av sådant slag att det framstår som befogat att ålägga arbetsgivaren skadeståndsansvar för den ekonomiska förlust som sjukskrivningen kan ha medfört. Det kan emellertid inte anses tillräckligt att det rent allmänt föreligger ett samband mellan förhållandena på arbetsplatsen och arbetstagarens sjukskrivning. Eftersom det i fall som dessa ofta är fråga om sjukskrivning på grund av psykiska eller psykosomatiska besvär ligger det i sakens natur att det också måste ställas stora krav på den utredning som skall styrka orsakssambandet mellan arbetsgivarens handlande och sjukdomen (jämför t.ex. AD 2000 nr 12, 2001 nr 14 och 2001 nr 41). Det kan här slutligen tilläggas att det normalt sett är genom det allmänna skadeståndet som arbetstagaren ersätts för en kränkning i form av en uppsägning utan saklig grund eller ett obefogat avskedande.

I domen AD 2006 nr 42 lade domstolen till att motsvarande restriktiva inställning fick anses tillämplig när en arbetstagare kräver ersättning avseende sjukskrivningstid före ett avskedande.

Av utredningen framgår att L.V. fått en akut krisreaktion och blivit så deprimerad att han behövt vara sjukskriven. Inget talar för att L.V. tidigare har haft några motsvarande besvär. En psykiater, företagsläkaren och en legitimerad psykolog som alla har undersökt L.V. menar att åtminstone övervägande skäl talar för att orsaken till besvärerna är arbetsgivarens agerande i samband med processen med avskedandet. Arbetsdomstolen ifrågasätter inte deras bedömning eller vad L.V. berättat om hur han mått.

Att L.V. blivit sjuk till följd av processen med avskedandet räcker emellertid som framgått inte för att staten ska vara skyldig att betala honom något för den tid han inte kunnat arbeta. Frågan är då om det agerande som förbundet lägger staten till last innebär att det finns tillräckligt starka skäl för att staten ska få betala. I den delen gör Arbetsdomstolen följande bedömning.

Staten har inte haft någon rättslig skyldighet att i förväg underrätta L.V. om att polismyndigheten, i enlighet med vad som är föreskrivet, kommer att i en offentlig handling anmäla frågan om avskedande till personalansvarsnämnden vid Rikspolisstyrelsen, som är den enda instans inom polisen som får fatta beslut om avskedande. Staten kan inte heller anses ha handlat rättsstridigt genom att inte försöka rehabilitera eller annars hjälpa L.V. under den dryga månad han var sjukskriven före avskedandet. Det har inte kommit fram något annat än att det var av omtanke om L.V. som staten underrättade honom om avskedandet på det sätt som skedde. För det grundlagsvidriga avskedandet får L.V. ersättning genom det allmänna skadeståndet.

Det är Arbetsdomstolens sammanfattande bedömning att det inte har kommit fram sådana särskilda omständigheter kring avskedandet som gör att staten bör hållas ansvarig för L.V:s sjukskrivning och den ekonomiska förlust som den förde med sig. Slutsatsen är därför att det inte finns ett adekvat orsakssamband mellan statens agerande och L.V:s arbetsoförmåga. Förbundets yrkande i den här delen ska alltså avslås.

Rättegångskostnader

Förbundet får anses ha vunnit allt utom sitt yrkande om 93 669 kr jämte ränta. Den förlusten är inte av så liten betydelse att förbundet ändå bör få alla sina rättegångskostnader ersatta av staten. Det går inte att veta vad just hela den tappade delen av målet har kostat. Arbetsdomstolen anser att det är skäligt att på grund av förbundets förlust dra av ungefär en femtedel av förbundets av staten vitsordade rättegångskostnader och låta staten betala resten.

Domslut

1. Arbetsdomstolen förklarar avskedandet av L.V. ogiltigt.
2. Arbetsdomstolen förpliktar staten genom Rikspolisstyrelsen att till L.V. betala allmänt skadestånd med 125 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 19 juli 2010 till dess betalning sker.
3. Arbetsdomstolen förpliktar staten genom Rikspolisstyrelsen att till L.V. betala $(32\,690 / 30 \times 27 =)$ 29 421 kr för november 2010, 32 690 kr per månad för perioden december 2010–maj 2011 och $(32\,690 / 30 \times 14 =)$ 15 255 kr för juni 2011, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på månadsvis förfallande belopp från den 25:e i varje månad till dess betalning sker. L.V. förbehålls rätten att i mån av befogenhet väcka talan om ytterligare belopp avseende tiden efter den 14 juni 2011.
4. Arbetsdomstolen avslår Polisförbundets talan i övrigt.

5. Arbetsdomstolen förpliktar staten genom Rikspolisstyrelsen att ersätta Polisförbundet för rättegångskostnader med 270 000 kr, varav 225 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Ledamöter: Sören Öman, Peter Syrén, Kurt Eriksson, Claes Frankhammar (skiljaktig), Staffan Löwenborg, Gunilla Kevdal och Bo Almgren.

Sekreterare: Pontus Woxner

Ledamoten Claes Frankhammars skiljaktiga mening

Jag delar inte majoritetens uppfattning i fråga om det allmänna skadeståndet.

Enligt mötesprotokollet 2010-06-07 fattade Personalansvarsnämnden enhälligt beslut om att avskeda L.V. I beslutet deltog två höga representanter från Polisförbundet.

Under tiden den 28 februari 2009 till den 11 mars 2010 skrev L.V. den i målet aktuella bloggen "Radiobilspolisen", under pseudonymen "Farbror Blå". Bloggen, som således pågått under mer än ett år, har i såväl språkbruk som utformning i övrigt, uppvisat en degenererad och sexistisk polisorganisation, som hänger sig åt kränkande och respektlös behandling av både allmänhet och kolleger. Jag menar att L.V. genom sitt agerande med bloggen i hög grad medverkat till beslutet om avskedande. Jag anser att det får anses styrkt att de aktuella blogginläggen åsamkat såväl Polismyndigheten i Skåne som hela polisväsendet allvarlig skada. Inte minst gäller detta det mycket viktiga arbetet med polisväsendets värdegrund samt jämställdhets- och mångfaldsarbetet.

Även om L.V:s förfarande inte utgör laga grund för avskedande och även om Staten får, i viss utsträckning, tåla dylika ageranden i enlighet med den grundlagsskyddade yttrandefriheten anser jag att grund för jämkning av det allmänna skadeståndet föreligger.

Det allmänna skadeståndet må skäligen fastställas till 50.000 kr.

I övriga frågor är jag ense med majoriteten.